

מסורת הש"ס

(א) חולין קל. מורה"י ל...
 (ב) חולין סא. (ג) נטעום וכן
 כשהגהה שצמחתי שם גמ
 בחולין קל. [לאה], (ד) [מתורה]
 לא; (ה) [למחן סה. חולין
 מ"ח. (ו) "למחן" (ז) "נתי" מש"
 ממשות. (ח) ד"ה אמר רבה,
 (י) ליטא הכה"ק. (יא) ג"ל
 ודקדק לוי במתניין. (יב) אשכחן
 (יג) ונבי"ם שם אימ"ל כמתריין.
 (יד) ואשר דריש לעמיתן
 ולעוד כוכבים ככסף ולעמיתן
 ז"ק. (טו) ש"ך לך י"ג.
 (טז) דומ"ל ישרא"ל ז"ק.
 (יז) למי ז"ק. (יח) ע"כ ש"ך
 על ג"ל. (יט) ג"ל ד"ה מילתא טפי
 שזיק תמים ומקדש בעלי
 מומין הגה"ה.

הגהות הב"ה

(א) רש"י ד"ה והשומן
 בחון ט"ו נמשכת בדיחיה דף
 קיב:

רבינו גרשום

ונפרו חיובים בכבורה ומתנות. הורוץ וזהו המורה והקפה דכיון דמוס קדש להקדש ונפרו בחולין דמו: ויצאין לחולין להיגזו וליעבר. ואין דשא"ר פסולי המוקדשין אסורי בגיה ועבודה כיון דמוס קדש להקדש מתריין: וולרין וחלבן מותר לאחר פדיון. להכי [מתוך] הנאמר לאמר פדיון דאפי"ר אדאיבער לפני פדיון כיון דדלילי לאחר פדיון מותר בלא פיייה: והשומן בחון. חוץ לעבודה: ואין עושין תמורה. אפי"ר קודם פדיון: חוץ מן הבכור והמעשר. דאפי"ר [דקדק דם] ג"ל [דקדק] מוס קדש להקדש: ונפרו מ"ם דיון קדשין ופסולין מן הבכורה והמתנות והומו להקדשין באה מקדושת השם קדושת הגוף. ואי אמרת בכור היאך יוכל לקדש מוס להקדשו והוא קדושתו מוחם כגוף שהומם במעי אמו קודם שיקדש יצאת החיים: קדושת דמים מודה מן הבכורה וכן המתנות. דכיון דקדש מוס קבוע להקדשן הוהו הקדש לא הו"י אלא קדושת דמים שימכרו וביא בדמתן קדשים. ואפי"ר הכי אי לא מפרו פטורין ומן הבכורין ומן המתנות: קדיש ברק היתור. קדושת דמים ניתור שימכרו לצורך חיובן ברק היתור: אפי"ר בגיה ועבודה. קודם פדיון: אמרו לא. מהוא לא מסייעא ליה ל"ר אליעזר דהיינו שטמא התנא דמתניין דאמר להו בגיה ועבודה כי לא נפירו משום דהיינו שהקדש במומן קדושת דמים למזבח הוא שימכרו ויביאו מומתן קדשים המומתן למזבח את שירת להו בגיה ועבודה אתי לאחלופי למישרי בקדושת המזבח. קדיש ברק היתור דלא הוה קדושת דמים למזבח לדיכא לאחלופי שירת להו בגיה ועבודה ויהיו אסורי בגיה ועבודה ויהיו לא מסייעא ליה: אה לפני. דאיעבר ואתילידי קודם פדיון אסורי אותן וילרותר בלא פדיון:

הלוקח עובר פרתו פרק שני בכורות

יד.

עין משפט גר מצוה

יא א מ"י פ"ה מהלכות
 מצוות הלכה ח:
 יד ב מ"י פ"ה מהלכות
 מצוות הלכה ז:
 טו ג מ"י פ"ה מהלכות
 מצוות הלכה ט:
 טז ד מ"י פ"ה מהלכות
 מצוות הלכה יא:
 טז ה מ"י פ"ה מהלכות
 תורה הלכה יב:
 יז ו מ"י פ"ה מהלכות
 מצוות הלכה יג:
 יח ז מ"י פ"ה מהלכות
 מצוות הלכה יד:
 יט ח מ"י פ"ה מהלכות
 מצוות הלכה טו:
 יז ט מ"י פ"ה מהלכות
 מצוות הלכה טז:
 יח י מ"י פ"ה מהלכות
 תורה הלכה טז:
 כ ב מ"י פ"ה מהלכות
 מצוות הלכה טז:
 כג ג מ"י פ"ה מהלכות
 מצוות הלכה יז:

מוסף רש"י

כל הקדשים שקדם מוס
 קבוע בו. ראה פירוש כל
 משנה זו בחולין קל ע"ה
 בארומה. קדושת דמים
 מדרה מן הבכורה. דלון
 קדושה מלה על קדושה [וחולין
 קפ].

שיטה מקובצת

ואם מתו יפדו. דכיון
 דאין בהם אלא קדושת
 דמים שבתו פדיון אותם
 להאכילן לכלבוב וקשה
 לה"י מאד האומרין כפ'
 ללכלבוב כחולין ח' ח' של
 הקדש בשנגז מעל ו"א לא
 מפרש התם הפלגי
 באם פדיון הו"ה הקדשים
 להאכילן לכלבוב אלא
 אפי"ר בקדושת דמים איכא
 מ"ד התם אין פדיון קדוש
 להאכילן לכלבוב ואומרים
 דמ"ל דמורויתא ומה שהיה
 פדיון קדושתו להאכילן
 לכלבוב כחולין ח' ח' אם
 מתו יפדו אבל מדרבנן איכא
 פולגנא דאיכא מ"ד אין
 פדיון אפי"ר שיש בהם
 קדושת דמים: מן השומן
 בחון חייב כרת. ואי
 אפאי חייב משום שחט
 קדיש בחון והוא קרינן
 ביה ראו לפתח אהל מועד
 ולבא ואור"י דמיירי בדוקין
 ושבעין ואליבא דר"ע. חס'
 חיובות: מ קדיש ברק
 היתא אסורין בגיה ועבודה.
 וזהו פשוט כיון דקדושתין
 הן ר"י שאפי"ר קנה הגזיה
 והעבודה מן הקדש ועוד
 שמתו מפי"ש דמיירי
 דלית בהו שוה פרוטה
 ואין אסור נהנה בהקדש
 פחות משוה פרוטה. חס'
 חיובות: ז דבר תורה
 מעות קנות דלעולם וכו'
 דרב אשי אתי ליה שפיר
 דר"י מעות קנות וסבר
 בקדשין ולעובר כוכבים
 בכסף ולעמתך דריש לענין
 אונאה כדקאמר לעיל.
 הראש"י ז"ל:

ואלא כריש לקיש צעירה לי שמע מינה דרב אשי גופיה כשהיה אומר
 מתחלה משיכה אינו קונה לאו משום דסבר לה כריש לקיש לעולם
 כריש יוחנן סעירה ליה לפיכך כי הקשה לו מהיהא דזן נח לא ראה
 להקשות מהיהא דדבר תורה מעות קונות ל' לעולם לעמיתך ולעוד
 כוכבים בכסף ולענין אונאה אהתא

מתני' כל הקדשים שקדם מום קבוע
 להקדש ונפרו חייבין בכבורה ובמתנות
 ויוצאין לחולין ליגזו וליעבר [ו] ולרן וחלבן
 מותר לאחר פדיון והשוחטן בחוץ פטור וואין
 עושין תמורה [ו] וואם מתו יפדו חוץ מן
 הבכור ומן המעשר [ו] וכל שקדם להקדש את
 מובן או מום עובר להקדש ולאחר מבאין
 גולד להן מום קבוע [ו] (להקדשן) ונפרו פטורין
 מן הבכורה ומן המתנות ואינן יוצאין לחולין
 ליגזו וליעבר [ו] ולרן וחלבן אסור לאחר
 פדיון [ו] והשוחטן בחוץ חייב ועושין תמורה
 ואם מתו יקברו: גמ' טעמא דנפרו הא לא
 נפרו פטורין מן הבכורה ומן המתנות קסבר
 קדושת דמים מדהא מן הבכורה ומן
 המתנות: ויוצאין לחולין וכו': טעמא דנפרו
 הא לא נפרו אסורי בגיזה ועבודה [ו] מסייע
 ליה לרבי [ו] אליעזר דאמר [ו] קדשי ברק
 הבית אסורין בגיזה ועבודה אמרי לא
 קדושת דמים למזבח הוא דמיחלפא בקדושת
 הגוף למזבח גזרו בהו ורבנן אבל קדשי ברק
 הבית לא: ולרן וחלבן מותר כו': היכי
 דמוי אליעזר דאיעבר ואתילידי לאחר פדיון
 פשיטא חולין ניתורו אלא דאיעבר לפני פדיון
 ואתילידי לאחר פדיון הא לפני פדיון אסורי
 נפרין

לקיש דמניא כותמיה ופי אפטר לומר להנהו תלתא גרסינהו בהדי
 הדדי וזכתי איכא טוובא דצפרק בהמה המקשה חולין ע"ו. גבי גידין
 שקדם להקשות משמע דזוקא קאמר רבא (ד) תני תלמי ותו לא והא
 דפלגי ר' יוחנן וישע לקיש פ"ק דקטרתין (דף ק"ט) גבי כל הקודש
 להורגו וכה ומניא כריש לקיש דהתם אליבא דרבי אליעזר פליגי והלכה
 כרבנן ופי"ק דמסכת ע"ז (דף ק"ו): גבי נשא ונתן דמניא צברייתא
 כריש לקיש ור' יוחנן סבר כהנא דמתני' גבי הא דתנן לפני מניאה של
 עובדי כוכבים אסור להטריהו מותר ומפרש נשא ונתן איכא ציניהו
 ומיהו יש לדמות ראייה דרבא כיון דריש לקיש לאו משמיה דנפשיה
 אמר אלא משום ר' אבשיא דאמר לעיל דאמר ריש לקיש משום רבי
 אבשיא ישראל שנתן מעות לעובד כוכבים צבמה צבמה ומפרש
 צבבין דכסף בני דא גוונא לא איירי רבא לנפוק כרי' יוחנן לגבי ריש לקיש
 (דף ק"ט): בהאי דלון שמיטה אלא לצסוק דאמר ר"ל משום לוי סבא ופליג
 עליה ר' יוחנן ורבא גופיה סבר כריש לקיש צפרק תמיד נשחט (פסחים סג.) וצפרק שני דזבחים (דף ק"ג.) ומיהו אשכחן אמר רבא אמר רב
 הוה מבור לי באלו קנה כו' ומפרש הש"ס דסבר כרי' יוחנן דאמר דבר תורה מעות קונות ונראה דרבא גרס ולא רבא דרבא לא ראה
 רב הוה מעולם דאף רב יהודה לא ראה [ו] כדאמרין בקדושין (דף ע"ב): יום שמת רב יהודה נולד רבא וכשמת רב יהודה כבר נפטר רב
 הוה מדאמר צנ"ק (דף ק"ד.) גרבל רבא כרבי יהודה וליכא דלשרי לך ורב הוה גדול הי' אפילו משמואל רבו של רב יהודה מדאמר בריש
 גיטין (דף ק"ה.) בעל מנייה שמואל מרב הוה שנים שהציאו גט ועוד י' דלדקדק להלכתא כרי' יוחנן דמעות קונות דבר תורה מדאמר וכן
 אמר רב נחמן דבר תורה מעות קונות [ו] ופסק לוי כמתני' ויק"ל כותמיה צדיי והא דאמר פ"ק דקדושין (דף יד.): גבי עבד עברי הנמכר
 לעובד כוכבים [ו] עובד כוכבים דכל קניינו בכסף בע"ע קאמר ולא בכל דבר דלר' יוחנן הו' במשיכה והא דמתרין הש"ס צפרק צתרא דמסכת
 ע"ז (דף סג.) צוונה עובדת כוכבים דלא מחסרה משיכה היא שינויא כר"ל ולא כרי' יוחנן ואידך שינויא דמשני התם צוונה ישראלית
 וכגון דקאי בחזירה ניחא אף כרי' יוחנן אכל מעיקרא ניחא ליה לאוקומי אפילו לא קאי בחזירה א"ר רב נחמן בר יצחק דקאמר להאי
 שינויא דסעירה ליה כר"ל ולא כמו שמנוב בפסחים רב חסדא דרב חסדא הוא דאמר פרק הובא (ב"מ דף ק"ט): דרך שמקיטו משיכה
 בשומריין [ו] כך תקנו משיכה בלקוחות אלהם כרי' יוחנן סעירה ליה ומיהו יש לדמות דאפי"ר כרי' יוחנן ס"ל [ו] אפטר
 דהתם לעובד כוכבים בכסף ולעמיתך ידרוש לענין אונאה אמרן גול הכנעני אסור כדפרישית לעיל: א [ו] רישא הבי
 קאמר אב לא נתן מעות כו'. פירוש וגם אס לא נתן קחתי ויק"ל כותמיה צדיי והא דאמר פ"ק דקדושין (דף יד.): גבי עבד עברי הנמכר
 כוכבים שמפסיד הכל כגון כאן שמפסיד דמי עבודת כוכבים מי איכא ישראל משיראל משום מחוסרי אמנה וי"ל דהי קאמר דישיראל
 מעובד כוכבים אי הוה בהו משום מחוסרי אמנה הוה דומה [ו] דמי עבודת כוכבים ציד ישראל א"ע"פ שהוא מקח טעות היה לרין לקיים המקח
 שלא יחא צו משום מחוסרי אמנה [ו] כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן. לאו בקדשי דק הנית איירי אלא בהקדשין למוצח לדמיהן דלון
 חיובין דין ירשא לסיפא אלא פה קדש הקדשו למנומו וזה קדש מומו להקדשו [ו] וע"פ שעובד כשהקדש בעל מום למוצח כדאמרין פ"ק דתמורה
 (דף ו') מכל מקום אשמעינן דינו והתם מפרש מאי שאן מקדלן בעלמא ומשני [ו] בריא מילתא טפי שזיק תמים ומקדשין בעלי מומין:
קדושת דמים מדהא מן הבכורה ומן המתנות. פי' הקונטרס קדושת דמים פטורת מן הבכורה כקדושת הגוף דמפרש לקמן מקראי
 דפטורת מן הבכורה ומן המתנות וקשה לפי' דהתם פטורין בכסולי המוקדשין א"ע"פ דנפרו מדאיתקש לנצי ואלו והכא
 דוקא בלא נפרו אלא היינו טעמא בקדושת דמים משום דמתני' (במדבר ג) גבי כבוד ישראל ובמתנות כתיב (דברים יח) ואלת העם:

מתני' כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדש.
 שהיה להם מוס קבוע והקדשן להמכר ולהביא מדמיהם קרנן למזבח: חייבין בכבורה.
 לאחר פדיון אס לילדו: ובמסנות. זרוע לחיים וקניה כחולין גמורין:
ויוצאין לחולין. כפדיון לגמרי ליגזו וליעבד כחולין גרידי משום
 דמעיקרא לא חיילא עלייהו קדושה חמורה: והשומן בחון פטור. אפי'
 קודם פדיון דאפי"ר הו' מומן קל כגון
 דוקין שזעין ללגיז קדשים מיחייב
 השומן בחון הכה פטור משום דלא
 חלה עליהן מתחילה קדושה כל כך:
ואין עושין תמורה. מפרש בגמ' [ע"כ]:
ואם מתו. קודם פדיון יפדו להאכילן
 ללכבים דלון קדושתן חמורה ומו
 קמ"ל דגרעי משאר קדשים שאין נפדין
 אלא חין שיכולו לעמוד לפני הכהן
 בשעת הערכתו דכתיב (ויקרא ט)
 והעמיד (הכהן) את הצבחה וגו'
 והדר והעריך (אותה) הכהן וגו': הוה
 מן הכבוד והמעשר. שאפילו במומן
 חלה עליה קדושה חמורה דכבוד רחם
 מקדשו וצמעש כתיב (שם) לא יבקר
 זין טוב לרע דמשמע דין תם זין בעל
 מוס קדש טוב תם כרע בעל מוס:
מוס עובר. כמאן דליתיה דמי וחלה
 עליה קדושה: פטור מן הכבורה.
מפרש בגמרא [טו].: ואין ויוצאין כו'.
שאפי"ר לאחר פדיון אסורין [ו] (בהנאה)
בגיזה ועבודה כדמפרש בגמרא [טז].:
ולן וחלבן אסור כו'. מפרש בגמרא
[טז] כשמעטרו קודם פדיון וילדו לאחר
פדיון: והשומן בחון. קודם פדיון:
חייב כרת. ובגמרא [טז]. מפרש דזוקין
 שבעין דלרון הן לפניו ואליבא
 דרבי עקיבא דאמר אס עלו לא ילדו

אכל צשאר מומין לא דאמרין (א) בצמכת יומא (דף סג.) הראוי
 לאהל מועד חייבין עליו אי לא לא: יקברו. ואין נפדין דבעי פעולה
 והערכה: גמ' טעמא דנפדין. ארישא קאי: קדושת דמים. פטורה
 מן הבכורה כקדושת הגוף דמפרש לקמן [טז]. מקראי דפטורה מכבורה
 וממתנות: קדשי זבוק הים כו'. והני כקדשי זבוק הית דמו דהס
 עזמן לא הוקדשו מתחילה אלא לדמיהן: לא. תסייעיה ממתניתין
 דקדושת דמים למוצח הוא דהוקדשו לשם כן שיהיו הדמים קריבין למוצח
 והתם הוא דאסור בגיזה ועבודה משום דמיחלפא בקדושת הגוף למוצח:
הא. ולדות שנולדו לפני פדיון אסורין בהנאה בלא פדייה ומיקרב
לא קרבי דמכת קדושה דחיה אמו דלמס לא הוקדשה למוצח:
 נפדין

צדיניהן שפסקה להן תורה מיד עמיתך במשיכה הא לעובד כוכבים
 דבר שהיה ריש לקיש אומר בשם רבותיו כדמפרש פ"ב דחולין (דף ק"ט):
 עליה ר' יוחנן ורבא גופיה סבר כריש לקיש צפרק תמיד נשחט (פסחים סג.)
 הוה מבור לי באלו קנה כו' ומפרש הש"ס דסבר כרי' יוחנן דאמר דבר תורה מעות קונות ונראה דרבא גרס ולא רבא דרבא לא ראה
 רב הוה מעולם דאף רב יהודה לא ראה [ו] כדאמרין בקדושין (דף ע"ב): יום שמת רב יהודה נולד רבא וכשמת רב יהודה כבר נפטר רב
 הוה מדאמר צנ"ק (דף ק"ד.) גרבל רבא כרבי יהודה וליכא דלשרי לך ורב הוה גדול הי' אפילו משמואל רבו של רב יהודה מדאמר בריש
 גיטין (דף ק"ה.) בעל מנייה שמואל מרב הוה שנים שהציאו גט ועוד י' דלדקדק להלכתא כרי' יוחנן דמעות קונות דבר תורה מדאמר וכן
 אמר רב נחמן דבר תורה מעות קונות [ו] ופסק לוי כמתני' ויק"ל כותמיה צדיי והא דאמר פ"ק דקדושין (דף יד.): גבי עבד עברי הנמכר
 לעובד כוכבים [ו] עובד כוכבים דכל קניינו בכסף בע"ע קאמר ולא בכל דבר דלר' יוחנן הו' במשיכה והא דמתרין הש"ס צפרק צתרא דמסכת
 ע"ז (דף סג.) צוונה עובדת כוכבים דלא מחסרה משיכה היא שינויא כר"ל ולא כרי' יוחנן ואידך שינויא דמשני התם צוונה ישראלית
 וכגון דקאי בחזירה ניחא אף כרי' יוחנן אכל מעיקרא ניחא ליה לאוקומי אפילו לא קאי בחזירה א"ר רב נחמן בר יצחק דקאמר להאי
 שינויא דסעירה ליה כר"ל ולא כמו שמנוב בפסחים רב חסדא דרב חסדא הוא דאמר פרק הובא (ב"מ דף ק"ט): דרך שמקיטו משיכה
 בשומריין [ו] כך תקנו משיכה בלקוחות אלהם כרי' יוחנן סעירה ליה ומיהו יש לדמות דאפי"ר כרי' יוחנן ס"ל [ו] אפטר
 דהתם לעובד כוכבים בכסף ולעמיתך ידרוש לענין אונאה אמרן גול הכנעני אסור כדפרישית לעיל: א [ו] רישא הבי
 קאמר אב לא נתן מעות כו'. פירוש וגם אס לא נתן קחתי ויק"ל כותמיה צדיי והא דאמר פ"ק דקדושין (דף יד.): גבי עבד עברי הנמכר
 כוכבים שמפסיד הכל כגון כאן שמפסיד דמי עבודת כוכבים מי איכא ישראל משיראל משום מחוסרי אמנה וי"ל דהי קאמר דישיראל
 מעובד כוכבים אי הוה בהו משום מחוסרי אמנה הוה דומה [ו] דמי עבודת כוכבים ציד ישראל א"ע"פ שהוא מקח טעות היה לרין לקיים המקח
 שלא יחא צו משום מחוסרי אמנה [ו] כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן. לאו בקדשי דק הנית איירי אלא בהקדשין למוצח לדמיהן דלון
 חיובין דין ירשא לסיפא אלא פה קדש הקדשו למנומו וזה קדש מומו להקדשו [ו] וע"פ שעובד כשהקדש בעל מום למוצח כדאמרין פ"ק דתמורה
 (דף ו') מכל מקום אשמעינן דינו והתם מפרש מאי שאן מקדלן בעלמא ומשני [ו] בריא מילתא טפי שזיק תמים ומקדשין בעלי מומין:
קדושת דמים מדהא מן הבכורה ומן המתנות. פי' הקונטרס קדושת דמים פטורת מן הבכורה כקדושת הגוף דמפרש לקמן מקראי
 דפטורת מן הבכורה ומן המתנות וקשה לפי' דהתם פטורין בכסולי המוקדשין א"ע"פ דנפרו מדאיתקש לנצי ואלו והכא
 דוקא בלא נפרו אלא היינו טעמא בקדושת דמים משום דמתני' (במדבר ג) גבי כבוד ישראל ובמתנות כתיב (דברים יח) ואלת העם: